

med nogami. Zdi se ji, da se bodo noge odločile od tal in da bo omahnila v praznino.

To so slabi pogoji za posnemanje muh. Vendar, če pogumno poskusi... Vsaj poskusi lahko. Kadar muhe hodijo po zidu, se ne poslužujejo svojih kril, ampak le rok in nog. Res, da jih imajo tri pare. Ampak prstov pa le nimajo. Če bi Urška poskusila!...

Urška poskusi. Dvigne svojo dolgo nočno srajčko in, stoječa v postelji, z dlanmi oprtimi ob steno, dvigne nogo, se privzdigne s težavo, pade. Brez dvoma zato, ker nima opore. Če bi poskusila v kotu, če bi se oprla na eno steno in splezala po drugi navzgor... Hitro oporo! Na vzglavje postavi stol, na stol pručko, na pručko blazino. Morda moraš biti v izvestni višini, da lahko ležeš po steni. Morda postaneš potem lažja.

Urška se trepetaje požene, z nožico se udari ob stol. Stavba ni bogve kako trdna, kdo se meni za to. Čuti, da se ji bo posrečilo. Na vrhu je. Opre se na steno, vpre nogo, se nasloni z dlanmi, se požene,

leze kakor muhe. Kdo ve? Morda bo celo zletela! Štrbunk! Hiša se podira, stol zleti semkaj, pručka tjakaj, svetiljka se razbije, Urška

strmoglavila na tla in vidi vse zvezde. Kaj ji je pognalo na čelu? Veliko je kakor jajce! Kaj ima na kolenu? Rdeče je. Plane v jok.

Koraki, šum! Kako naj prizna, da je hotela posnemati muhe, umazane, neumne muhe. Urška je prepričana, da se ji muhe smejejo in se ji bodo smejale vekomaj!

Po P. in V. Margueritteu — P. Ks.

Oskar Hudales

Kaj je povedal boter Matjaž

Afrika — nekdanj

Skoraj vse počitnice sva bila z doma, Franček pri stricu v Ljubljani, jaz pri teti v Mariboru. Prav dobro se nama je godilo. Mnogo zanimivega sva doživela in boter Matjaž naju je moral nekaj večerov potrpežljivo poslušati, da sva mu povedala vse počitniške doživljaje. Kar kosala sva se, kateri je videl ali slišal kaj bolj zanimivega.

»Jaz«, je dejal Franček in se bahato vzravnaval, »jaz sem v Ljubljani videl zamorca, da veš! Kola Ayay mu je ime in še inženir je povrh.«

»Prava reč!« sem ga malomarno zavrnil. »Ali misliš, da v Mariboru ni bilo nobenega zamorca? Tudi tam smo imeli ene-

ga. Ta sicer ni bil inženir, ker to je danes že itak vsak deseti človek. On je boksar in se imenuje Tom Sayer. Tako imenitno je boksnil nasprotnika, kakor bom jaz tebe, če se misliš še dolgo repenčiti nad menoj.«

»Mir!« je boter krepko posegel v najino pričkanje. »Komaj sta nekaj dni skupaj, že se zopet prepirata. Vidi se, da sta se vsak svojemu zamorcu dovolj čudila, ker sta ga videla sredi samih belcev. Gotovo bi vaju zamorci toliko ne zanimali, če bi jih videla v njihovi pravi domovini. To menda vesta, kje je domovina zamorcev.«

»V Afriki vendar!« sva vzkliknila nekoliko užaljena, da ima boter take slabe misli o najini učenosti.

»In v severni Ameriki,« je pristavil boter.

»Oho!« sem se drznil podvomiti. »Kolikor jaz vem, prebivajo v severni Ameriki samo Indijanci in evropski priseljenci. Zamorce so menda s pošto poslali tja.«

»S precej žalostno pošto, da!« je odvrnil stric. »Čudno se mi zdi, da kljub vsej učenosti o tem nič ne veš.«

Osramočen sem molčal na veliko Frančkovo veselje, boter pa je nadaljeval:

»Radoveden sem, kakšne pojme imata sploh o Afriki. Najprej mi bosta povedala, kako si predstavljata črni kontinent, potem vama bom jaz natočil čistega vina.«

Šola pod palmami

»Jaz že vem, kakšna je Afrika« je pričel Franček z zarečimi očmi. »Tam so široke, neskončne stepe, nad njimi jeklenomodro nebo. Zemlja je rdečkasta, poraščena s temnozeleno travo. Trava kamor pogleda oko. Le tu in tam moli iz te vesoljne trate skrivljena akacija, ali pa čepi sredi stepe kup stožčastih zamorskih koč kakor jata preplašenih jerebic. Med njimi se sprehajajo v cunje, predpasnike in kože oblečeni domačini čokoladne barve, oboroženi s sulicami in loki. Pred kočami sede zanamernjene zamorke in v taktu drobe žito v okornih možnarjih. Za vasjo se pasejo suhe koze in mršave kokoši, v travi se valjajo sestradani psi. Dan za dnem se potniku pojavljajo take slike. Le včasih je treba prečolnariti spenjeno reko, ali pa srečaš čredo divjačine, antilop, gazel in žiraf.«

Boter je samo pokimal in mi velel, naj še jaz povem, kako si predstavljam Afriko.

»Kadar čitam kako zgodbo, ki se godi v tej črni zemljini,« sem povzel besedo, »vedno so mi pred očmi ogromni pragozdovi. V njih rastejo drevesni velikani, visoki po 50, 60, celo 70 metrov. Drevje raste na rjavkasto rdečem močvirju in je

prepleteno z najbujnejše cvetočimi ovijalkami. Na razsežnih jasah sredi pragozdov bivajo v bornih vaseh ljudožrci. Na vrtovih goje sladke banane. Trume opic in pisanih ptic se gugljejo po drevju. Krvoločne zveri in strupene žuželke preže na potnika, ki si s trudom utira pot med strašno goščavo. Včasih prereže gozd kakor ogromen nož mirno se valeč veletok. V njegovih valovih se valjajo pošastni vodni konji in požrešni krokodili. Na razsežnih veletokovih bregovih, posutih s finim peskom, postopajo štorčke in druge vodne ptice, ali pa se tam poliva z vodo čreda debelokožnih slonov.«

»Oba imata prav,« je pripomnil boter, ko sem končal. »Afrika je taka, kakor jo je opisal Franček, a tudi taka, kakor si jo predstavljaš ti. Le nečesa nista oba omenila. Niti besedice nista rekla o afriški kulturi. Nič se ne smehlajta! Tudi Afrika ima svojo kulturo, kakor vsaka druga zemljina. Vsaj imela jo je. Ne smeta pa misliti, da govorim o oni kulturi, ki so jo v Afriko zanesli Evropeci. Nikakor ne! Vidita, to je zelo zanimiva reč. Še ni sto let, ko si je vsak Evropec predstavljal Afriko tako, kakor vidva. Vsi so videli v njej brezupno deželo, zastrupljeno z mrzlico, deželo pustolovcev in misijonarjev. Nje prebivavci so se smatrali za barbare, suženjsko ljudstvo. Če so Evropeci kje v Sudanu naleteli na velika črnska mesta s stotisoči prebivavci, spretnimi, dobro oblečenimi obrtniki, so to pripisovali vplivu Arabcev. Šele mnogo pozneje se je upalo v orbeje Afrike nekaj junaških raziskovavcev, ki so ovrgli to zмотo.

Pred mnogimi stoletji so se v Gvinejskem zalivu zasidrale prve evropske ladje. Ko so se mornarji izkrcali v Veidi, so od začudenja široko strmeli. Vsa dežela je bila preprežena s širokimi, ravnimi cestami, obdanimi z drevoredi palm in drugega drevja. Dneve in dneve so lahko potovali, povsod so videli razsežna, skrbno obdelana polja, oblačila, ki so si jih bili sami stkali. In kakšno je šele bilo tedaj nekoliko južneje v Kongu! Velike in mogočne, dobro urejene države, kojih prebivavci so se oblačili v svilo in baržun. Obrtništvo je bilo razvito do najvišje stopnje. Kultura vsepovsod! — Ravno tako je bilo tedaj življenje na vzhodni obali, v Mozambiku. Pomorščaki iz 15. do 17. stoletja pripovedujejo, da je v tistih časih cvetela ta kultura v vsej Afriki južno od pasa saharskih puščav. V nemških mestih Dresden in Ulm hranijo iz tiste dobe različno posodo, orodje, orožje in nakit; vse to je tako okusno in umetniško izdelano iz kovine ali slonove kosti, da se

ti izdelki lahko kosajo z evropskimi iste vrste in istega časa. Tam so shranjena tudi afriška oblačila. Sijajen baržun so tkali iz najnežnejših listnih delov neke vrste banan. Bleščeče, nežno, mehko in voljno »svileno« blago so Zamorci izdelovali iz nitk palminih listov.

Dandanes tega ni več.

Vso to krasoto so nadomestili izdelki evropske industrije, ničvredno bazarско blago.

Afriške kulture ni več. Roko v roki sta jo uničili Amerika in Evropa. To se čudno sliši, kaj ne? Mi, Evropci, najkulturnejše pleme sveta, da bi bili zmožni takega surovega razdiralnega početja? In vendar je to bridka resnica.

V tedaj na novo odkrito Ameriko so vrele trume evropskih priseljencev. Novi svet je ponujal vsega v izobilju. Plodne ravnine in rud bogate gore so kar kričale po obdelovanju in izkoriščanju. Toda — de-

lavcev je bilo premalo. Tedaj so se »kulturni« Evropci spomnili na Afriko in njene črne prebivavce. Črnci je rojen za sužnja... Nad sončno Afriko so prišli usodni dnevi. Evropski osvojevalci so z ognjem in mečem razdirali afriška mesta in vasi, ropali, razbijali, uničevali, stotisoče Afričanov so odpeljali v sužnost na plantaže v Ameriko, kjer so v nečuvnem trpljenju pridelovali svojim okrutnim gospodarjem kavo, sladkorni trs in bombaž.«

»Sedaj več,« se je obrnil boter proti meni, »s kako žalostno pošto so prišli Zamorci v Ameriko? Oni so bili tisti, ki so s svojim suženjskim delom ustvarili osnovo za vsa ona bajna bogastva ameriških bogatinov. Afriška kultura, nekdanj tako cvetoča, je morala izginiti na račun newyorških nebotičnikov. Potomci teh sužnjev žive še danes v Ameriki. Kulturno so se dvignili na povsem evropsko stopnjo, a so vendar še danes državljanj druge vrste, prepuščeni preganjanju in izkoriščanju...«

Manica

Skopušni bratje

Imel je oče tri sinove, katerim je že v življenju razdelil vse svoje imetje. Zase je obdržal samo enega osla. Ko je bil oče na smrtni postelji, je rekel sinovom:

»Vse drugo sem vam že razdelil, zdaj pa, ko mi je umreti, vam izročam tudi starega osla. To je moja poslednja zapuščina za vas vse. Bodite usmiljeni z živaljo in dobro jo krmite!«

Po očetovi smrti so se sinovi domenili, da bodo skrbeli za osla zapored vsak po en dan. In res, prvi dan ga je vzel starejši brat. Takoj zjutraj ga je zapregel v težko delo in ga mučil vse do trde noči. Namesto da bi mu dal jesti, je rekel:

»Hej, osliček! Pri meni si delal, odpočil in najedel se boš pa že jutri pri bratu!«

Drugo jutro je vzel osla srednji brat, ki si je mislil:

»Včeraj je osla krmil starejši brat, a jutri ga bo nakrmil najmlajši. Torej bo že vzdržal en dan brez hrane.«

In je tudi ta trpinčil osla s težkim delom ves dan, jesti mu pa ni dal niti betvice.

Tretje jutro pa je ubogi osel romal k najmlajšemu bratu, ki je bil prav tako skop in neusmiljen kakor ostala dva.

»Halo, oslič,« je zakričal, »gotovo sta te moja dva brata dobro krmila, zato boš danes pri meni lahko delal brez jedi!«

In tako je tudi najmlajši brat spet mučil sestradanega osla, toda vendar ne ves dan, kajti osel se je na njivi zgrudil in — poginil.

Skopuh ravna neusmiljeno z ljudmi in živalmi, a tudi sam si ne privoščiči nič, zato življenje skopuha ni vredno piškavega oreha. Sicer se pa prevelika skopost vedno maščuje in pripelje — ne v blagostanje, nego v nesrečo.